

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 września 2022 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 3 marca 2022 r., sygn. akt I ACa 346/20,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 3 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie odrzucił skargę kasacyjną pozwanej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. z uwagi na nieuiszczenie przez skarżącą należnej opłaty w wysokości 30 000 zł.

W uzasadnieniu wyjaśnił, że pozwana złożyła wniosek o zwolnienie jej od opłaty od skargi kasacyjnej. Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny zwolnił pozwaną częściowo od tej opłaty - ponad kwotę 30 000 zł, oddalając wniosek w pozostałym zakresie. Kierując się treścią art. 103 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. dalej „u.k.s.c.”) Sąd ten zbadał nie tylko sytuację majątkową skarżącej,

ale także poddał ocenie położenie majątkowe jej współników, by stwierdzić, czy dysponują oni środkami na zwiększenie majątku pozwanej spółki lub udzielenie tej spółce pożyczki. Na podstawie analizy przepływów na kontach bankowych współników ustalił, że są oni w stanie udzielić spółce pożyczki co najmniej w kwocie 30 000 zł, co umożliwi częściowe uiszczenie opłaty. Wniosek ten oparł na fakcie, że współnik K. Z. w dniu 2 listopada 2021 r., a więc w otwartym terminie do wniesienia skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, otrzymał przelew na 72 260 zł od A. S.A. i następnego dnia większość tej kwoty, tj. blisko 65 000 zł, przełał na rzecz drugiego współnika pozwanej spółki, jako zasilenie konta. Z kolei współnik J. Z. wprost oświadczył w oświadczeniu majątkowym, że dysponuje oszczędnościami w wysokości 49 000 zł, a także posiada znaczny majątek, w szczególności dwie nieruchomości zabudowane łącznie trzema domami, których wartość oszacował łącznie na 2,6 mln zł. Ponadto na jego konto w okresie po wydaniu skarżonego wyroku wpływały znaczące wpłaty, np. łącznie 30 000 zł od P. -J. Z. we wrześniu 2021 r., taka sama kwota od tego samego płatnika w październiku 2021 r. oraz łącznie 58 000 zł w listopadzie 2021 r.

Odpis postanowienia o częściowym zwolnieniu od kosztów sądowych został doręczony pełnomocnikowi pozwanego w dniu 11 lutego 2022 r. Termin uiszczenia częściowej opłaty upłynął bezskutecznie z dniem 18 lutego 2022 r.

W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej skarżąca zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 103 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 100 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. u.k.s.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie i wystąpiła - na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. - o ponowne rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 stycznia 2022 r., w części oddalającej jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i o przyznanie jej całkowitego zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej. Wniosła też o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia z 3 marca 2022 r. o odrzuceniu tej skargi i o skierowanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niezaskarżalne postanowienie sądu drugiej instancji, odmawiające stronie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, nie uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego, jeśli skutkiem odmowy zwolnienia od kosztów sądowych jest nieopłacenie tej skargi, które doprowadziło do jej odrzucenia, a strona - zaskarżając postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej - złożyła wniosek o rozpoznanie postanowienia sądu drugiej instancji odmawiającego jej zwolnienia od kosztów sądowych. Wówczas Sąd Najwyższy, na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. poszerza badanie zasadności odrzucenia skargi, obejmując nim także prawidłowość odmowy przyznania stronie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej (por. postanowienie z 16 lipca 2008 r., II CZ 40/08, i powołane tam wcześniejsze orzecznictwo oraz postanowienia z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, z 27 czerwca 2013 r., III CZ 28/13 i z 27 maja 2014 r., I PZ 5/14, nie publ.).

W zażaleniu skierowanym przeciwko odrzuceniu jej skargi kasacyjnej pozwana złożyła wniosek umożliwiający zbadanie zasadności odmowy przyznania jej zwolnienia od opłaty od tej skargi w całości, powołując się na fakt zwolnienia jej na wcześniejszym etapie postępowania od opłaty od apelacji w części przewyższającej 5 000 zł i przyjmowany w orzecznictwie pogląd, że w wypadku, kiedy ten sam podmiot był już wcześniej zwalniany od kosztów sądowych w związku z jego sytuacją majątkową, to bez wykazania zmiany tej sytuacji nie jest zasadna odmowa dalszego zwolnienia od kosztów (np. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 października 2005 r., III CZ 77/05, oraz z 6 maja 2011 r., II CZ 12/11). Zdaniem skarżącej w jej wypadku nie nastąpiła pozytywna zmiana sytuacji majątkowej uzasadniająca odmowę dalszego zwolnienia jej od opłaty od skargi kasacyjnej, skoro Sąd drugiej instancji nie ustalił w sposób rzetelny, że w zmienionej sytuacji skarżąca jest w stanie ponieść tę opłatę w wysokości 30 000 zł. Zdaniem pozwanej ocena stanu majątkowego jej i jej współników była pobieżna i wadliwa, gdyż nie uwzględniała całości materiału, którym dysponował Sąd odwoławczy.

Ze stanowiskiem tym nie można się jednak zgodzić. Wprawdzie skarżąca ma rację wskazując, że Sąd Apelacyjny ocenił obecną sytuację majątkową współników pozwanej spółki powołując się na przykładowe, pojedyncze operacje na ich rachunkach bankowych, przy czym popełnił przy tym błędy. Dokonując analizy

obrotów na rachunku bankowym J. Z. Sąd ten przyjął, że we wrześniu 2021 r. na jego konto wpłynęła od P. (jednoosobowo prowadzonej działalności gospodarczej J.Z.) kwota 30 000 zł, tymczasem było to jedynie 25 000 zł, gdyż kwota 5 000 zł, którą prawdopodobnie Sąd uwzględnił jako wpływ stanowiła jako przelew wychodzący na rzecz P. jako „dopłata”. W październiku 2021 r. z kolei nie było podstaw do ustalenia wpływu od P. Kwoty 30 000 zł, lecz jedynie 20 000 zł, co wynikało z nieuzasadnionego uznania za wpływ wydatku w kwocie 10 000 zł, jako „dopłaty” na rzecz tak określonego odbiorcy.

Z kolei w listopadzie 2021 r. od P. nie wpłynęła na to konto kwota 58 000 zł tytułem zwrotu dopłaty, lecz jedynie 33 000 zł, gdyż prawdopodobnie mylnie doliczona kwota 25 000 zł stanowiła wydatek – dopłatę na rzecz P. Zważyć jednak należy, że prawidłowo ustalone obroty na rachunku niewątpliwie wskazywały na dysponowanie przez J. Z. odrębnie księgowanymi i lokowanymi na osobnym koncie środkami z jego indywidualnej działalności gospodarczej (nieprzedstawionym sądowi do zbadania), a płynne i powtarzalne w cyklach miesięcznych przerzucanie tych środków tytułem dopłat i ich zwrotu na jego indywidualny rachunek dają podstawy do przyjęcia, że zakres możliwości świadczenia przez niego pożyczek bądź dopłat umożliwiał świadczenie na ten cel znacznych kwot, rzędu 25 000 – 30 000 zł. Poza tym, na co słusznie wskazał Sąd Apelacyjny – wspólnik ten określił wysokość swoich oszczędności na 49 000 zł, dysponuje także dużym majątkiem nieruchomości. Już sytuacja majątkowa tego wspólnika uzasadniała więc stwierdzenie zdolności pozwanej do uiszczenia części opłaty od skargi kasacyjnej w wysokości 30 000 zł. Dodać do tego należy, że drugi wspólnik także dysponował stałymi dochodami z tytułu wynagrodzenia, a ponadto wpłatami od J. Z. tytułem zasilenia konta, których wysokość bez wątpienia pozwalała mu przynajmniej częściowo przyczynić się do wsparcia finansowego pozwanej spółki. W odniesieniu do obydwu wspólników rozmiar i cele, na jakie przeznaczane były środki z rachunków uzasadniają wniosek, że zasilenie pozwanej wskazaną przez Sąd Apelacyjny częścią opłaty nie doprowadziłby do uszczerbku w zaspokojeniu ich usprawiedliwionych potrzeb, a w wypadku wspólnika J. Z. – także potrzeb jego rodziny (świadczenia na rzecz drugiego syna są również objęte przedstawionym wyciągiem).

Z tych przyczyn – skoro część opłaty, którą pozwana mogła i winna była uiścić, nie została przez nią wpłacona - zaskarżone postanowienie uznać należy za prawidłowe w świetle art. 398⁶ § 2 k.p.c. W konsekwencji zażalenie pozwanej podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

[as]